

SADURNÍ BRUNET, CREADOR MODERNISTA

L'AJUNTAMENT D'OLOT REP EL FONS FOTOGRÀFIC I DOCUMENTAL D'AQUEST ESCULTOR, MODELISTA, DIBUIXANT I DECORADOR

El juliol de 2006 es va signar un conveni entre l'Ajuntament d'Olot i Jordi Brunet i Forasté pel qual aquest darrer feia donació i cessió de drets a la ciutat de l'important fons fotogràfic i documental del seu pare. Ara tot aquest material està comptabilitzat, digitalitzat i en procés de documentació per part de l'Arxiu d'Imatges d'Olot, que el posarà així a l'abast de tothom.

JOAN SALA > TEXT

Jordi Brunet és un senyor que passa dels vuitanta anys i que ha viscut bona part de la seva vida a Madrid, on es va desplaçar per motius de feina. Ha estat un maquetista de primer ordre que va ser cridat per treballar en les grans obres que a final dels anys cinquanta es feien a la capital del regne, un dels pocs centres actius que hi havia en aquells tristos anys de la postguerra. L'únic motiu pel qual se li va oferir feina lluny del seu país van ser les seves aptituds professionals, posades de manifest en el taller de la Sagrada Família, on va ser una peça clau en la restauració de les maquetes del temple projectades per Gaudí i malmeses durant el conflicte bèl·lic. Però tot i que la vida l'ha portat per camins allunyats del seu país, sempre ha man-

tingut activament la catalanitat i l'amor cap a la seva terra.

Ara, ja jubilat, ha estat el moment idoni per posar ordre al seu taller de maquetista, on ha retrobat tot el fons del seu pare, que, si bé en coneixia

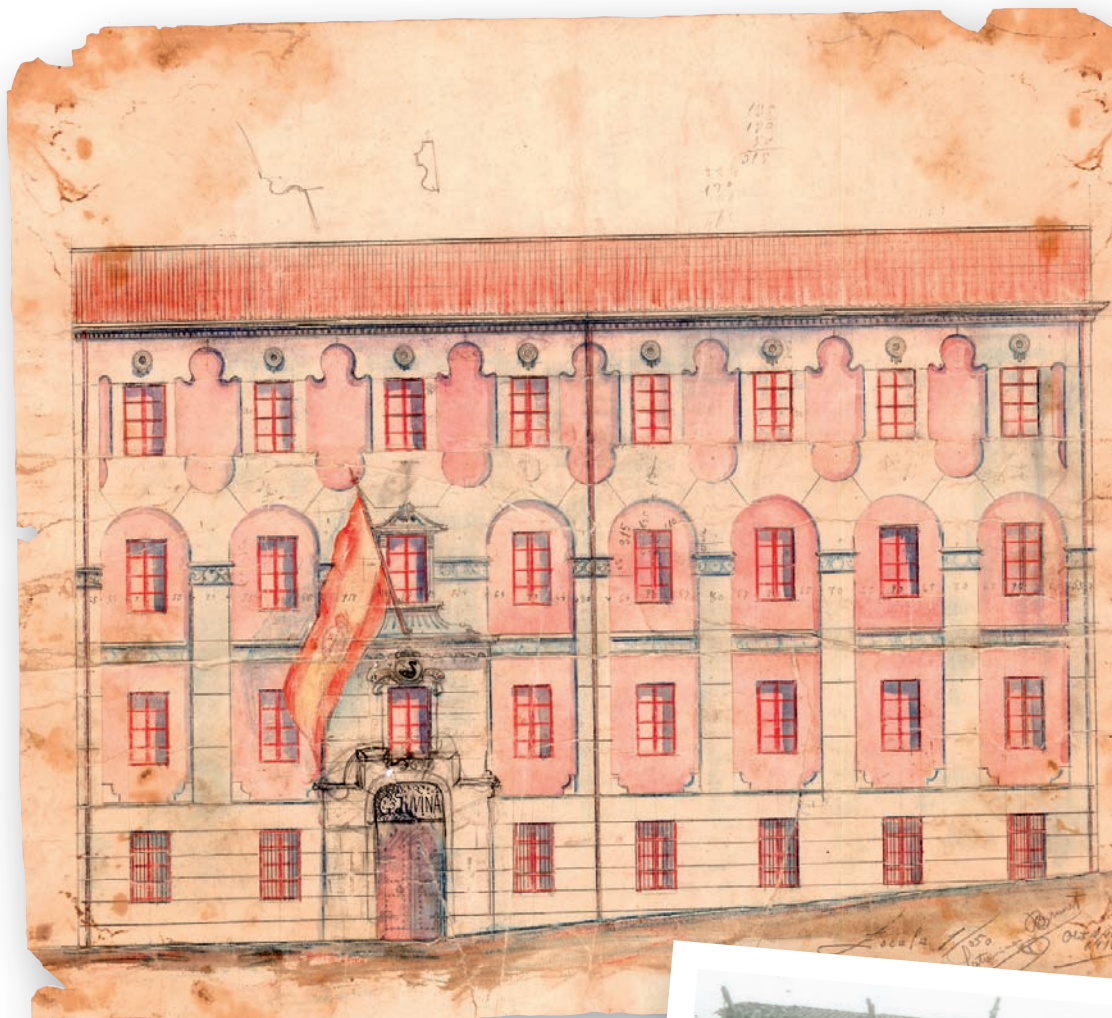
Brunet té una quantitat ingent de plànols de l'etapa modernista: del període 1913-1918 hi ha comptabilitzats uns 180 dibuixos; la quantitat baixa espectacularment en anys posteriors, i torna a augmentar fins a uns 500 de 1940 fins al 1958, any de la seva mort

l'existència, mai no s'havia pogut dedicar a repassar i estudiar. Així s'ha convertit, sense adonar-se'n, en el primer biògraf de Sadurní Brunet. Aquesta feina l'ha fet reviure amb una intensitat extraordinària unes vivències que tenia molt lluny en la memòria, i descobrir-ne d'altres que senzillament desconeixia, on es perfila la personalitat del mestre.

Un professional polifacètic

Sadurní Brunet va néixer a Vallirana el 1886. Va passar per l'Escola d'Arts i Oficis de Llotja, el centre on acudien molts dels joves que tenien predisposició i interès per les pràctiques artístiques.

Una targeta comercial de 1906 en què s'oferia com a escultor, modelista i dibuixant de tota mena de projectes

>> Plànol de la façana d'una de les casernes de la Guardia Civil, la de la plaça Palau, ara seu del Consorci de Benestar Social de la Garrotxa. A baix, fotografia de la caserna de la Guardia Civil, feta el 1916.

i treballs en guix defineix l'esperit polifacètic que va presidir sempre el seu tarannà, proper a l'esperit engrescador que va donar al país el moviment de la Renaixença. De la primera època, quan encara residia a Barcelona, trobem uns dissenys de mobles i un quiosc de refrescs per al parc del Tibidabo, a més de croquis d'elements diversos dels quals es desconeix la ubicació.

Va treballar per a diferents famílies benestants barcelonines, les úniques que es podien permetre tenir façanes decorades amb el gust modernista del moment, i que sovint projectaven persones com Brunet, que feia plànols com a mestre d'obres de la decoració de façanes i distribució dels espais interiors. Així, hi ha una bona mostra de plànols de salons, menjadors, biblioteques, despatxos... on estudiava els estucats de les parets, amb els dibuixos que havien d'adoptar, les decoracions dels sostres amb les formes projectades, el color que havia de tenir cada element,

la distribució del mobiliari, i si convenia també els projectava, és a dir, feia tots els components d'un disseny global. Són plànols representatius d'un jove modernista, polifacètic i empenedor, que s'obria camí professionalment.

Hem recuperat un fotògraf amb un important arxiu personal i sobretot professional, amb imatges originals i algunes de totalment inèdites

Un nou rumb en la seva vida professional

Hi ha una data anotada en el dietari de Sadurn Brunet –el dietari va ser un element que l'acompanyà pràcticament tota la vida, i ara ens dóna una informació extraordinària– que va fer variar les vides de la família: la del diumenge 8 de juny de 1913, on consta que féu un primer viatge a Olot per motius de feina, encara

>> Plànol de la sucursal de la Banca Saderra, a la carretera de Girona, avui desapareguda. A sota, fotografia de l'establiment, feta pels volts del 1913.

de la casa Pujador, de Josep Azemar. I si bé desconexem el grau d'autonomia que es va donar al professional tot just arribat, no seria gens estrany pensar que va tenir un seguiment inicial per part de l'autor del projecte, i, un cop demostrat el seu bon fer, degué passar la prova de suficiència per desenvolupar amb llibertat la seva creativitat dins l'estil imperant, que coneixia molt bé. Altres encàrrecs van ser creacions seves, com els plànols de la casa Ricard, on dissenyà una nova façana, un celobert i un despatx amb biblioteca i saló; una seu de la Banca Saderra, a la carretera de Girona; la casa Riera, de la qual també en va projectar els interiors i uns magnífics enreixats en ferro forjat; i el penó de l'Orfeó Popular Olotí, entre d'altres. La feina li anava bé, com demostra l'anotació feta pocs mesos després d'arribar a Olot, el febrer de 1914, on oferia feina al seu antic ajudant de Barcelona. Brunet va muntar a Olot un taller modernista portat directament del rovell de l'ou del moment.

Van seguir a aquests primers projectes unes espantoses botigues modernistes, de les quals lamentablement només queda la ferreteria Agustí –en què va aprofitar el disseny inicial d'una sucursal de la Banca Saderra–, o la façana d'una de les casernes que la Guardia Civil va tenir a la ciutat, a la plaça del Palau –ara convertida en seu del Consorci de Benestar Social de la Garrotxa–, un projecte que havia fet l'arquitecte Joan Roca i Pinet i que Brunet va ennobrir extraordinàriament convertint els simples forats de les obertures exteriors del projecte en un ric treball de decoració. Cal afegir als grans projectes del moment l'Hotel del Parc, on anaven els estiuencs amb més poder adquisitiu, situat a la cèntrica plaça Clarà. També va fer obres per a la comarca, com una reforma a Argelaguer; l'oratori Gussinyer, de Castellfollit de la Roca; l'altar major de la parròquia de Begudà; la farmàcia Pujol, de Tortellà; i, ja a la Selva, la masia Soler, de la Cellera de Ter.

atures, es desplaçà juntament amb l'esposa a viure a Olot. Gràcies al dietari podem seguir les seves primeres actuacions, que eren de dos tipus. D'una banda tenia encàrrecs de treballs en edificis que s'estaven construint, com és el cas de la decoració en

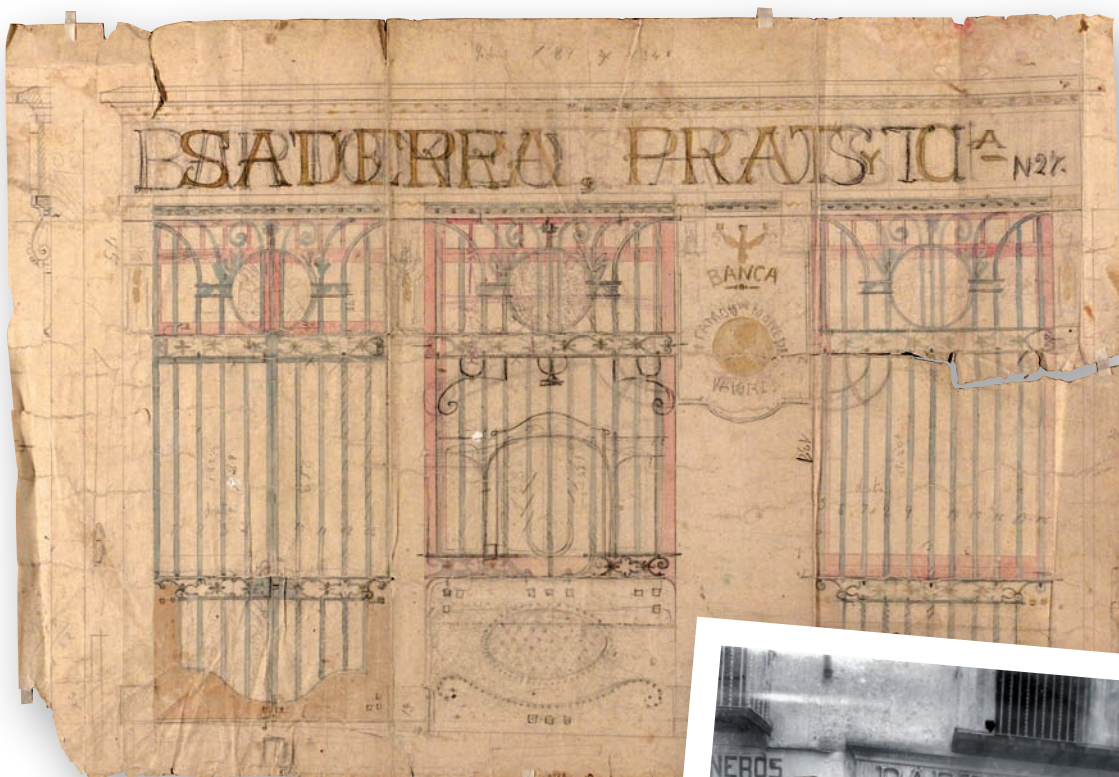
guix dels interiors de la casa Masramon, de Rafael Masó –amb el mateix arquitecte va col·laborar en la casa Pérez-Xifre de Girona–; de la casa Gassiot, d'Alfred Paluzie; de la casa Pons i Tusquets, d'Albert Blasco, o

Brunet va muntar a Olot un taller modernista portat directament del rovell de l'ou del moment

que no s'especifica de quina es tractava. En aquell moment la ciutat estava en plena febre constructiva i es començava a plantejar el que seria més tard l'exemple Malagrida, la magnífica ciutat jardí noucentista amb construccions situades entre extenses zones verdes.

Al cap de poques setmanes Brunet, amb vint-i-set anys i pare de dues cri-

Plànol de la façana de l'establiment, on es veuen sobreposats el nom antic de la banca, Saderra, Prat y Cía., i el nou de la ferreteria Bartomeu Agustí. A sota, fotografia de la ferreteria Agustí, al carrer de Sant Esteve, feta el 1918.

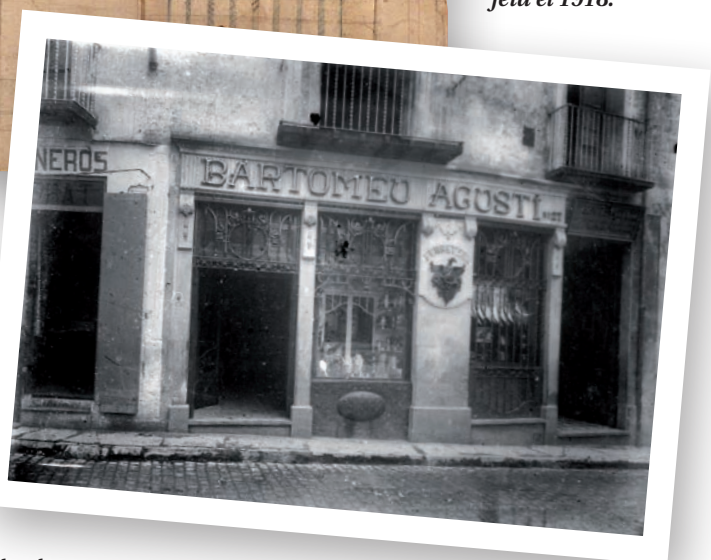
Jordi Brunet considera que el període de 1913 a 1918 va ser l'etapa eminentment modernista del seu pare a Olot i la més creativa, durant la qual va fer uns 180 dibuixos a llapis, acolorits amb aquarel·la, alguns dels quals no van passar de projectes, i altres sí que es van materialitzar però han estat mutilats per reformes posteriors o han estat eliminats per complet.

Els anys entre 1919 i 1931 es van caracteritzar per la continuïtat en les decoracions, com les de la casa Juncosa, obra de l'arquitecte Joaquim Bassegoda, o les de l'església de la Providència, de Josep Danés; i també per projectes propis, com uns dissenys per al concurs de l'escut de la Generalitat, i la pastisseria Xaudiera, una de les botigues modernistes més boniques de l'època i que marcà el final del període del cop de fuet. Durant aquests anys inicià els treballs en marbre, inexistents fins aquell moment. L'any 1929 va començar l'enteixinat i els interiors del nou santuari de Santa Maria del Collell, de l'arquitecte Josep Renom, però la nova situació política del país en va frenar la construcció fins acabada la Guerra Civil.

El fotògraf

Mentre es feien les obres en què participava, Brunet anava fotografiant el procés de construcció; no cal insistir en el valor que té avui aquest material fotogràfic per documentar l'espai urbà, els mètodes constructius emprats, les bastides que s'utilitzaven... També va fer fotografies de la família, de les quatre residències taller que va tenir a la ciutat, dels fills que anaven creixent, dels jocs, dels amics, dels veïns... Va ser un gran pessebrista, amb composicions monumentals que surten convenientment reflectides a les seves fotos. Un altre bloc d'imatges el constitueixen els

Va ser el mestre d'obres que va reconstruir, després de la Guerra Civil, els interiors de les esglésies de mitja diòcesi

paisatges dels entorns olotins. És un conjunt d'instantànies que ara Jordi Brunet, el més petit dels fills, mira d'identificar i descriure.

En total són 1.248 imatges, de les quals 1.156 són plaques de vidre al gelatinobromur de plata de 13 x 18 cm, 87 negatius de plàstic en blanc i negre i 5 d'opacs (a més, es conserven també càmeres i altres estris del fotògraf). Tenen un valor excepcional, ja que algunes de les fotografies de Sadurní Brunet eren molt conegudes a la ciutat i havien estat reproduïdes moltes vegades, però se'n desconeixia l'autor. Ara sabem que Brunet és qui va fer les plaques corresponents; i també gràcies a les fotografies hem pogut saber que va projectar un conjunt d'obres modernistes de la ciutat atribuïdes fins ara en una guia d'arquitectura, erròniament, a d'altres professionals.

>> **Plànol de les escales de l'Hotel del Parc, a la plaça Clarà.**

Va fer fotografies sempre, fins als darrers temps, no pas d'una forma metòdica però sempre amb uns bons resultats. En les seves imatges veiem com va variant el paisatge olotí, com uns camps es converteixen en carrers, o com les muntanyes properes al nucli antic es van poblant. Va fotografiar l'evolució que experimentava la ciutat d'Olot, i també la d'altres punts de les comarques veïnes.

Hem recuperat així un fotògraf amb un important arxiu personal i sobretot professional, amb imatges originals, i algunes de totalment inèdites, que hem d'afegir a la llista dels bons professionals de la imatge fotogràfica que van exercir en aquestes comarques.

El marbrista i el guixaire

Des del començament de la República fins a l'inici del govern feixista Brunet va viure bàsicament de treballar el marbre, sobretot fent plaques per als carrers, que van ser retolats de nou arreu del país, i làpides de cementiri i escultures, bàsicament en forma de relleus. La creativitat de l'artista modernista s'apagava gradualment, en primer lloc perquè ja no tenia sentit continuar treballant amb uns tipus constructius que havien passat, però també pel fet que Olot era una ciutat antimodernista, entenent com a tal l'oposició a tot el que era nou pel sol fet de ser-ho, i que

tenia com a principal objectiu transformar la provinciana cultura catalana, regionalista i caduca, en una cultura nacional, moderna i europea.

Del període 1932-1939 hi ha pocs dibuixos, especialment en comparació amb l'etapa anterior, i la següent.

La darrera fase professional, que s'inicià el 1940 i arriba fins als seus darrers dies, va coincidir amb la reconstrucció d'esglésies com a conseqüència dels estralls de la Guerra Civil. Això significava molta feina per a un guixaire. Sadurní Brunet va fer altars arreu del territori adaptant els elements dels quals tenia models a les necessitats de cada lloc. No se li demanaven gaires innovacions, per tal d'abaratir costos; en molts casos n'hi havia prou fent l'imprescindible per sortir del pas i poder reprendre com més abans millor els cultes religiosos. Va ser una etapa trista, reflex de com era la vida al nostre país.

Va treballar en moltes poblacions. Algunes vegades només eren petites actuacions, però se'n conserva el dibuix; altres vegades es va fer el projecte però no es va materialitzar. Així, estan datades del 1940 unes importants obres a Garriguella, on es va desplaçar a viure amb tota la família durant dos anys, ja que havien perdut el domicili familiar olotí per culpa d'un gran aiguat; de l'any 1941 hi ha plànols per a Vilajuïga i per a Pedret i Marzà; del 1942, per a Llançà, Sant Miquel de Colera, Sant Pere Pescador, Rabós, Espolla, Vilamaniscle i sobretot per a Castelló d'Empúries, on van residir amb la família durant dos anys atès

el volum de feina que va comportar; el 1944 va treballar a Palau-saverdera i Pau; el 1945 va fer diverses intervencions a Jafre. A partir d'aquest any els Brunet van tornar a residir a Olot, des d'on es preparaven les intervencions en el taller de guixeria i després es transportaven les decoracions, moltes vegades ja fetes, a les respectives esglésies. Hi ha croquis de treballs de l'any 1946 per a Pals, Palamós, Sant Feliu de Boada, Palau-sator, Parlavà, Ultramort, Sant Mori, Ventalló, Parets, Galliners, Torrent, Llofriu i la Pera; i dels anys següents per a Fortià, Maçanet de Cabrenys, Verges, Belcaire, la Celler, Vilanna, Riumors, Vila-sacra, Vilanova de la Muga, Olot, Capsec, Sant Martí del Clot, Sant Salvador i Santa Margarita de Banyà, Begudà, Montagut, Flaçà, la Bisbal, Rupià, Camprodon, Llanars, Vila-llonga, Castellfollit, Sant Joan les Fonts... No cal continuar ja que la llista és molt llarga: va ser el mestre d'obres que va reconstruir els interiors de les esglésies de mitja diòcesi.

Jordi Brunet comenta que es conserven uns cinc-cents dibuixos d'una vuitantena de pobles, fets a partir de 1940, que són de menys qualitat que els de l'etapa modernista i eminentment creativa de l'autor. En aquests, a més del traç del pare hi ha el de dos fills: Sadurní –que en va fer una primera catalogació– i el mateix Jordi, en la primera etapa professional. De fet van col·laborar en les feines tots els fills de la família, nois i noies, per tirar endavant en una postguerra que va ser molt dura per a tothom, i més per a una família tan nombrosa com eren els Brunet, amb set fills; situació agreujada, a més, en tenir-ne dos de presos en un camp de concentració, fet que encara els tancava més portes en una mesquina societat atemorida. Tots es van haver d'anar espavilant com van poder: uns fills van romandre a Olot, altres van marxar cap a diverses direccions. Els darrers temps del mestre no van ser gaire esplendorosos. L'any 1958 va morir a Olot a l'edat de 72 anys.

Els membres de la família Brunet sempre han estat considerats uns grans professionals, uns bons guixaires, però ara, amb el seu fons a disposició de tothom, queda justament documentada la important aportació a la zona del cap de família.

Joan Sala
és professor d'institut.